

Юрковская Зорина Леонидовна,
студентка, Национальный авиационный университет, г.. Киев
e-mail: yrkivska.zarina@ukr.net

Data about the authors

Gaydarzhyska Olga Nikolaevna,
candidate of economic sciences, associate professor, associate professor of the department of

finance, accounting and auditing, National aviation university, Kyiv

Popovich Oksana Vasylivna,
candidate of economic sciences, associate professor, associate professor of the department of finance, accounting and auditing, National aviation university, Kyiv

Yurkivska Zorina Leonidovna,
student, National aviation university, Kyiv
e-mail: yrkivska.zarina@ukr.net

УДК 336.226.1

РИБАКОВА Л.П.,
СИМОЧКО М.І.,
ШЕЛЕМОН Л.М.

Облік податкових платежів як складової доданої вартості підприємства

Предметом дослідження є облік податкових платежів як складової доданої вартості підприємства.

Метою дослідження є надані пропозиції щодо відображення в бухгалтерському обліку податкових платежів, зважаючи на їх місце в системі управління підприємством.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті визначено та охарактеризовано податкові платежі в структурі доданої вартості, що формується з використанням системи елементів оподаткування. Надані пропозиції щодо відображення в бухгалтерському обліку податкових платежів, зважаючи на їх місце в системі управління підприємством.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки: для формування систематизованої інформації про нараховані податкові платежі як складової економічного потенціалу підприємства необхідно використовувати рахунок «Податкові платежі». Запропонований підхід дозволить уникнути впливу податкових платежів на собівартість об'єктів господарської діяльності, створить умови для забезпечення контролю за їх нарахуванням відповідальними особами апарату управління підприємством.

Ключові слова: податкові платежі, економічний потенціал, підприємство, додана вартість, прибуток, дохід працівників, заборгованість, об'єкти оподаткування.

РИБАКОВА Л.П.,
СИМОЧКО М.І.,
ШЕЛЕМОН Л.М.

Учет налоговых платежей как составляющей добавленной стоимости предприятия

Предметом исследования является учет налоговых платежей как составляющей добавленной стоимости предприятия.

Целью исследования являются представленные предложения по отражению в бухгалтерском учете налоговых платежей, учитывая их место в системе управления предприятием.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье определены и охарактеризованы налоговые платежи в структуре добавленной стоимости, которые формируются с использованием системы элементов нало-

гообложения. Представлены предложения по отражению в бухгалтерском учете налоговых платежей, учитывая их место в системе управления предприятием.

Выводы. Результатами проведенного исследования стали следующие выводы: для формирования систематизированной информации о начисленных налоговых платежах как составляющей экономического потенциала предприятия необходимо использовать счет «Налоговые платежи». Предложенный подход позволит избежать влияния налоговых платежей на себестоимость объектов хозяйственной деятельности, создаст условия для обеспечения контроля за их начислением ответственными лицами аппарата управления предприятием.

Ключевые слова: налоговые платежи, экономический потенциал, предприятие, добавленная стоимость, прибыль, доход работников, задолженность, объекты налогообложения.

RYBAKOVA L.P.,
SYMOCHKO M.I.,
SHELEMON L.M.

Accounting of tax payments as part of the added value of the enterprise

The subject of the study is the accounting of tax payments as part of the added value of the enterprise.

The purpose of the research are providing suggestions for the reflection of tax payments in accounting, taking into account their place in the enterprise management system.

Research methods. In this work the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of data generalization are used.

Results of work. The paper defines and characterizes tax payments in the structure of value added, which are formed using the system of elements of taxation. Suggestions on the reflection in accounting of tax payments, taking into account their place in the management system of the enterprise are provided.

Conclusions. The results of the study lead to the following conclusions: for the formation of systematic information on accrued tax payments as a component of the economic potential of the enterprise, it is necessary to use the account «Tax payments». The proposed approach will avoid the impact of tax payments on the cost of business objects, will create conditions for ensuring control over their accrual by the responsible persons of the enterprise management apparatus.

Keywords: tax payments, economic potential, enterprise, value added, profit, income of employees, arrears, objects of taxation.

Постановка проблеми. Дослідження існуючого стану бухгалтерського обліку щодо забезпечення управління розвитком економічного потенціалу підприємства інформаційними ресурсами свідчить про обмеженість їх формування і використання для виявлення та оцінювання резервів зростання доданої вартості. Постає невідкладною розробка методологічних і організаційних засад обліково-аналітичної системи забезпечення моніторингу розвитку економічного потенціалу підприємства як засобу формування релевантної інформації для прийняття управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основою дослідження стали праці українських і зарубіжних вчених з проблем бухгалтерсько-

го обліку, аналізу, економічного потенціалу, доданої і ринкової вартості, зокрема: Л.І. Абалкіна, І.О. Бланка, О.М. Брадула, Б.І. Валуєва, А.М. Герасимовича, З.В. Гуцайлюка, В.В. Ковальова, Л.Г. Ловінської, М. Міллера, О.А. Петрик, І.І. Пилипенка, Н.М. Ткаченко, М.Г. Чумаченка та ін. Однак, відсутність комплексних досліджень, присвячених бухгалтерському обліку та аналітичному забезпеченню процесу моніторингу економічного потенціалу через систему доданої і ринкової вартості підприємства, визначає необхідність проведення дослідження у цьому напрямку.

Мета статті – надати пропозиції щодо відображення в бухгалтерському обліку податкових платежів, зважаючи на їх місце в системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу. Основним елементом впливу на формування економічного потенціалу підприємства за допомогою системи державного регулювання є податки. Саме податки є важливим і впливовим інструментом регулювання економічних відносин та інтересів держави, регіонів, суб'єктів господарювання і окремих громадян.

На економічний потенціал підприємства впливає сукупність податків та зборів, які визначаються Податковим кодексом України і забезпечують розподіл створеної доданої вартості. Всі податкові платежі підприємства, які формують економічний потенціал через додану вартість, розподіляються на загальнодержавні та місцеві податки і збори [6].

Податкові платежі в структурі доданої вартості формуються з використанням системи елементів оподаткування, зокрема: об'єктів оподаткування; бази оподаткування; ставок податку; порядку обчислення податків; податкових періодів; строків та порядку сплати податків; податкових пільг та порядку їх застосування.

До об'єктів оподаткування, які визначаються явищами, предметами чи процесами, що впливають на розподіл доданої вартості підприємства через податкові платежі, належать:

1. Прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду.

2. Загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід працівників платників податку.

3. Постачання товарів і послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України.

4. Операції з підакцизними товарами щодо їх реалізації, власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам, ввезення на митну територію України, втрат що перевищують встановлені норми.

5. Колісні транспортні засоби, судна, літаки і вертольоти, при першій реєстрації їх в Україні.

6. Фактичні обсяги нафти та нафтопродуктів, що транспортуються територією України.

7. Обсяг видобутої вуглеводневої сировини.

8. Площа об'єктів житлової нерухомості.

9. Вартість проживання (ночівлі) туристів на території адміністративно-територіальної одиниці.

10. Земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні.

11. Вартість відпущеної електричної та теплової енергії.

12. Вартість природного газу в обсязі, відпущеному кожній категорії споживачів.

13. Спеціальне використання води водокористувачами для потреб діяльності.

14. Використання лісових ресурсів.

15. Виручка, одержувана від реалізації в оптово-роздрібній торговельній мережі алкогольних напоїв та пива.

16. Операції з імпорту, експорту та транзиту товарів через митний кордон.

Під час нарахування доходів працівникам підприємства у формі заробітної плати база оподаткування визначається як нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до накопичувального фонду.

Податкова база за своїм змістом є об'єктом оподаткування, скоригованим і підготовленим до застосування податкової ставки, обчисленню суми податку, що підлягає сплаті до бюджету. Одиницею виміру бази оподаткування визнається конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування або її частини, щодо якої застосовується ставка податку.

Ставкою податку визнається розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування.

Порядок обчислення суми податку визначається алгоритмом, який передбачає множення бази оподаткування на ставку податку із/без застосування відповідних коефіцієнтів. Обчислення податку проходить кілька стадій: 1) визначення об'єкта оподаткування; 2) визначення бази оподаткування; 3) вибір ставки податку; 4) застосування податкових пільг; 5) розрахунок суми податку.

Базовим податковим (звітним) періодом вважається період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) та сплачувати до бюджету суми податків та зборів. Податковим періодом можуть бути календарні рік, квартал, місяць, день.

Строком сплати податку визнається період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім

днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений. Строк сплати податку обчислюється роками, кварталами, місяцями, декадами, тижнями, днями або вказівкою на подію, що повинна настати або відбутися.

Податкова пільга – передбачене звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, або сплата ним податку та збору в меншому розмірі.

Для формування систематизованої інформації про нараховані суми податкових платежів, слід використовувати рахунок «Податкові платежі підприємства», на якому доцільно виділити чотири субрахунки: «Податок на додану вартість» – призначений для обліку суми витрат з податку на додану вартість. По дебету цього рахунку відображається суми податкового кредиту та суми, що належать до сплати у бюджет, а по кредиту – суми податкового зобов'язання; «Податок на доходи працівників» використовується для узагальнення сум, що утримуються з доходів персоналу підприємства. По кредиту цього рахунку відображаються утримані суми податку з доходів працівників, а по дебету – суми визнаного податкового зобов'язання перед бюджетом; «Податок на прибуток» – обліковуються суми витрат з податку на прибуток. За дебетом рахунку відображається нарахована сума податку на прибуток, за кредитом – списання його на фінансові результати; «Податки на інші об'єкти та за спрощеною системою оподаткування» відображаються суми витрат за податками, які передбачені Податковим кодексом України. Крім того, на цьому рахунку узагальнюється інформація щодо оподаткування підприємств, які перебувають на спрощеній системі оподаткування. По кредиту цього рахунку відображається списання витрат за цими податками на фінансові результати, а по дебету – суми визнаного податкового зобов'язання перед бюджетом.

Заборгованість підприємства за податковими зобов'язаннями повинна відобразитися на рахунку «Розрахунки за податками і платежами» в розрізі двох субрахунків: «Загальнодержавні податки»; «Місцеві податки». Аналітичний облік за субрахунками повинен забезпечувати розрахунки за видами податкових платежів.

Висновки

Процес формування податкових платежів підприємства, який ґрунтується на правилах По-

даткового кодексу України і забезпечується обробкою та підготовкою інформації для потреб оподаткування в системі фінансового обліку, вимагає вирішення питань його організації та гармонізації з іншими підсистемами обліку. За таких умов для формування систематизованої інформації про нараховані податкові платежі як складової економічного потенціалу підприємства слід використовувати рахунок «Податкові платежі», на якому доцільно виділити чотири субрахунки: «Податок на додану вартість», «Податок на доходи працівників», «Податок на прибуток», «Податки на інші об'єкти та за спрощеною системою оподаткування». Заборгованість підприємства за податковими зобов'язаннями доцільно відобразити на рахунку «Розрахунки за податками і платежами» в розрізі двох субрахунків: «Загальнодержавні податки»; «Місцеві податки». Аналітичний облік за субрахунками повинен забезпечувати розрахунки за видами податкових платежів.

Список використаних джерел

1. Важинський Ф. А. Сутність банківського іпотечного кредитування / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.2. – С. 151–156.
2. Гаврилко П. П. Основні фактори виникнення кризових явищ на промислових підприємствах / П. П. Гаврилко, М. Ю. Лалакулич, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 158–164.
3. Долішній І. М. Мотивація персоналу як об'єкт управління на підприємстві / І. М. Долішній, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 211–216.
4. Колодійчук А. В. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України / А. В. Колодійчук, В. М. Пісний // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.13. – С. 172–178.
5. Коцупатрий М. М. Податковий облік і звітність : навч. посіб. / М. М. Коцупатрий, С. І. Ковач, В. В. Мельничук. – К.: КНЕУ, 2006. – 312 с.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Законодавство України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

7. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підруч. / Н. М. Ткаченко.– 3-тє вид. допов. і перероб.– К.: Алеута, 2008.– 926 с.
8. Хелферт Э. Техника финансового анализа / Э. Хелферт. – 10-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 640 с.

References

1. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2010). Sutnist' bankivs'koho ipotechnoho kredytuvannya [Essence of bank mortgage lending]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.2 (pp. 151–156). [in Ukrainian].
2. Havrylko, P. P., Lalakulych, M. Yu., Kolodiychuk, A. V. (2012). Osnovni faktory vynyknennya kryzovykh yavlyshch na promyslovykh pidpryyemstvakh [The main factors of emergence of crisis phenomena in industrial enterprises]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 22.4 (pp. 158–164). [in Ukrainian].
3. Dolishniy, I. M., & Kolodiychuk A. V. (2010). Motyvatsiya personalu yak ob'ekt upravlinnya na pidpryyemstvi [Motivation of the personnel as an object of management in the enterprise]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.5 (pp. 211–216). [in Ukrainian].
4. Kolodiychuk, A. V., & Pisnyy, V. M. (2009). Osoblyvosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrainy [Features of functioning of machine-building enterprises at the current stage of development of the economy of Ukraine]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.13 (pp. 172–178). [in Ukrainian].
5. Kotsupatryy, M. M., Kovach, S. I., & Melnychuk, V. V. (2006). Podatkovyy oblik i zvitnist' [Tax Accounting and Reporting] (Manual). Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
6. Podatkovyy kodeks Ukrainy [The Tax Code of Ukraine] (2010). Adopted on 2010, Dec 02, 2755–VI. Zakonodavstvo Ukrainy [Legislation of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. [in Ukrainian].
7. Tkachenko, N. M. (2008). Bukhgalters'kyy finansovyy oblik, opodatkovannya i zvitnist' [Financial accounting, taxation and accounting] (Manual). Ed. 3. Kyiv: Aleuta. [in Ukrainian].
8. Khelfert, E. (2003). Tekhnika finansovogo analiza [Technique of financial analysis]. Ed. 10. SPb.: Piter. [in Russian].

Дані про авторів

Рыбакова Леся Петрівна,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Симочко Марія Іллівна,

старший викладач Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Шелемон Еріка Федорівна,

старший викладач Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Данные об авторах

Рыбакова Леся Петровна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Симочко Мария Ильинична,

старший преподаватель Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Шелемон Эрика Федоровна,

старший преподаватель Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Data about authors

Lesya Rybakova,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Мария Symochko,

Senior Lecturer of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Erika Shelemon,

Senior Lecturer of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua